

Briselē, 2022. gada 12. decembrī
(OR. en)

15754/22

Starpiestāžu lietas:
2021/0425(COD)
2021/0424(COD)

ENER 668
ENV 1266
CLIMA 652
IND 541
RECH 650
COMPET 1008
ECOFIN 1293
CODEC 1950

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 2 REV 1
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz atjaunīgo gāzu un dabasgāzes un ūdeņraža iekšējo tirgu Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par atjaunīgo gāzu un dabasgāzes iekšējo tirgu un ūdeņraža iekšējo tirgu – progressa ziņojums

Pielikumā pievienots progressa ziņojums par tematā minētajiem priekšlikumiem, ko paredzēts iesniegt TTE padomē (Enerģētika) 2022. gada 19. decembrī, lai aicinātu Padomi tos ņemt vērā.

Šis ziņojums ir izstrādāts prezidentvalsts atbildībā, un tas neskar konkrētus atsevišķu delegāciju interešu jautājumus vai turpmākus to komentārus. Tajā ir izklāstīts līdz šim Padomes darba sagatavošanas struktūrās paveiktais un aprakstīts pašreizējais stāvoklis minēto priekšlikumu izskatīšanā.

PIELIKUMS

Prezidentvalsts sniegta informācija par progresu, kas sasniegts, izskatot priekšlikumus Direktīvai un Regulai par atjaunīgo gāzu un dabasgāzes un ūdeņraža iekšējo tirgu

I. IEVADS

- 1) Komisija 2021. gada 15. decembrī – kā jauno ES regulējumu gāzes tirgu dekarbonizācijai, ūdeņraža veicināšanai un metāna emisiju samazināšanai – iesniedza priekšlikumus Direktīvai par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz atjaunīgo gāzu un dabasgāzes un ūdeņraža iekšējo tirgu un Regulai par atjaunīgo gāzu un dabasgāzes un ūdeņraža iekšējo tirgu.
- 2) Ūdeņraža un gāzes tirgu dekarbonizācijas paketes mērķis ir veicināt dabasgāzes patēriņa dekarbonizāciju, izveidojot tiesisko regulējumu specializētai ūdeņraža infrastruktūrai un tirgiem un integrētai tīkla plānošanai. Tie arī paredz noteikumus patērētājiem un stiprina piegādes drošību.
- 3) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atzinumu par priekšlikumu sniedza 2022. gada 19. maijā, savukārt Eiropas Reģionu komiteja atzinumu sniedza 2022. gada 12. oktobrī.
- 4) Eiropas Parlamentā par abiem dosjē atbildīga ir Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja (ITRE). Attiecībā uz regulu ieceltais referents ir EP deputāts *Jerzy Buzek* (*PPE*, Polija), bet attiecībā uz direktīvu – EP deputāts *Jens Geier* (*S&D*, Vācija).

II. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

- 1) 2022. gada jūlijā prezidentvalsts Čehija Enerģētikas jautājumu darba grupā par priekšlikumiem sāka diskusijas. Pamatojoties uz šo diskusiju pirmajiem rezultātiem, prezidentvalsts 2022. gada 9. septembrī iesniedza regulas un direktīvas pirmo pārskatīto redakciju. Turpmākas tehniskas diskusijas par pirmo pārskatīto redakciju notika Enerģētikas jautājumu darba grupā.

Priekšlikumi tika apspriesti arī TTE padomē (Enerģētika) 2022. gada 25. oktobrī Luksemburgā, galveno uzmanību pievēršot būtiskiem un sensitīviem elementiem, jo īpaši šādiem:

- I. ūdeņraža tirgu attīstības grafiks un ūdeņraža tīklu operatoru (ŪTO) vertikāla nodalīšana;
 - II. pārrobežu tarifi specializētos ūdeņraža tīklos un tarifu atlaides atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm dabasgāzes sistēmā; un
 - III. ūdeņraža piemaisīšana dabasgāzes tīklā.
- 2) Ministri prezidentvalstij sniedza politiskas norādes un noteica turpmākā darba virzienu. Pēc tam prezidentvalsts 2022. gada 23. novembrī ierosināja regulas un direktīvas otro pārskatīto redakciju, par ko diskusijas noritēja Enerģētikas jautājumu darba grupā un 2022. gada 7. decembrī Pastāvīgo pārstāvju komitejā. Kopumā dalībvalstis atbalstīja veidu, kādā TTE politikas debates tika atspoguļotas priekšlikumu otrajā pārskatītajā redakcijā, un pauda vēl dažas bažas, kas jāatspoguļo turpmākajā darbā pie šiem tiesību aktiem. Trešā parakstītā redakcija, kas izklāstīta dokumentos 15919/22 un 15920/22 delegācijām tika izsūtīta 2022. gada 12. decembrī. Trešajā pārskatītajā redakcijā prezidentvalsts pievēršas jaunāko debašu iznākumam, kā arī vairākām tehniskām izmaiņām, kuras atspoguļo rakstiski iesniegtos dalībvalstu komentārus un labojumu (15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 un 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1), ar kuru Komisija nāca klajā 2022. gada 23. novembrī. Visām delegācijām ir izpētes un/vai parlamentāras izpētes atrunas par tekstu, un tās joprojām analizē abu dosjē noteikumus.

III. GALVENIE JAUTĀJUMI

1) Galvenie politiskie elementi, kas aplūkoti kā turpmākie pasākumi pēc Enerģētikas padomes 2022. gada 25. oktobra sanāksmes

a) Ūdeņraža tīklu operatoru vertikāla nodalīšana

Sākotnējos Komisijas priekšlikumos, ciktāl ir runa par ūdeņraža tīklu operatoru vertikālo nodalīšanu, direktīvas 62. pantā bija ietverts neatkarīgā pārvades operatora (NPO) nodalīšanas modeļa beigu termiņš, t. i., līdz 2030. gada beigām, un neatkarīgā sistēmas operatora (NSO) un ITO modeļu pieejamība paredzēta tikai attiecībā uz tiem ūdeņraža tīkliem, kas gāzes paketes spēkā stāšanās dienā piederēja vertikāli integrētiem uzņēmumiem. Trešajā pārskatītajā redakcijā (REV 3) NPO nodalīšanas modeļa beigu termiņš vairs nav iekļauts, nedz ir paredzēta skaidra iespēja Komisijai līdz 2031. gadam pārskatīt NPO nodalīšanas modeļa īstenojamību, savukārt tika svītrots NSO nodalīšanas modelim noteiktais ierobežojums laikā. Īpašumtiesību nodalīšanas modelis tika paturēts kā standarta nodalīšanas modelis. Ūdeņraža tīklu operatori var arī izmantot atkāpes attiecībā uz esošajiem ūdeņraža tīkliem un ģeogrāfiski ierobežotiem tīkliem (direktīvas 47. un 48. pants), kuru piemērošana REV 3 ir vienkāršota un atvieglināta.

b) Ūdeņraža tirgus struktūra un pārejas posma beigas

Komisijas priekšlikumos ūdeņraža tirgiem bija iekļauts attīstības posms, lai tie līdz 2030. gadam attīstītos, bet pēc tam tiktu piemēroti detalizētāki noteikumi. Lai ņemtu vērā neskaidrības saistībā ar ūdeņraža tirgu, kas vēl veidojas, šis datums vispārēji tika atlikts līdz [2035.] gadam. Tas nozīmē, ka – līdztekus citiem noteikumiem – regulētas trešo personu piekļuves ūdeņraža tīkliem īstenošana (direktīvas 31. pants), kā arī jaunā ūdeņraža tirgus struktūra bez tarifu piemērošanas par piekļuvi starpsavienojumu punktos starp dalībvalstīm (regulas 6. pants) stāsies spēkā tikai pārejas posma beigās, proti, sākot ar 2036. gada 1. janvāri.

c) Tarifu atlaides atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm dabasgāzes sistēmā

Regulas 16. pantā tika ieviests nošķīrums starp tarifu atlaidēm atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm dabasgāzes sistēmā ar tarifiem; ar šo nošķīrumu atjaunīgās gāzes saņem tarifu atlaides [100 %] apmērā, bet mazoglekļa gāzes – atlaidi [75 %] apmērā. Tika skaidri ieviesta iespēja valsts regulatīvajām iestādēm pieņemt lēmumu atlaides samazināt vai nepiemērot par iesmidzināšanu no ražošanas iekārtām un uzglabāšanu, atspoguļojot to dalībvalstu bažas, kurām ir vai kuras paredz, ka tām energoresursu struktūrā būs liels atjaunīgo/mazoglekļa gāzu īpatsvars, vai kurām varētu būt bažas par iespējamo ietekmi uz pārrobežu plūsmām. No priekšlikuma tika svītrotas tarifu atlaides ieejas punktiem no trešām valstīm un izejas punktiem uz trešām valstīm.

d) Ūdeņraža piemaisīšana un gāzes kvalitāte

Dabasgāzes tīklā piemaisītā ūdeņraža maksimālais līmenis, kas gāzes pārvades sistēmu operatoriem ir jāpieņem starpsavienojumu punktos, attiecīgā gadījumā ievērojot regulas 19. pantā paredzēto domstarpību izšķiršanas procedūru, tika mainīts no 5 % uz [2] %. Šis samazinājums atspoguļo vairāku dalībvalstu skeptisko attieksmi pret piemaisīšanu, vienlaikus tomēr nodrošinot netraucētu gāzes pārrobežu plūsmu. Regulā ir saglabāta saskaņota pieeja attiecībā uz gāzes kvalitātes pārvaldību un domstarpību izšķiršanu, ko atzinīgi novērtēja daudzas dalībvalstis.

e) Mazoglekļa gāzes

Direktīvā tika ieviests jauns 8.a pants pēc tam, kad oktobra Enerģētikas padomē ievērojams skaits dalībvalstu aicināja paredzēt šādu noteikumu, lai precizētu, ka dalībvalstīm dekarbonizācijas mērķu sasniegšanai ir iespēja izmantot mazoglekļa ūdeņradi un mazoglekļa kurināmo/degvielas. Tomēr ir arī tikpat liels skaits to dalībvalstu, kuras vēlas koncentrēties uz atjaunīgajām gāzēm.

2) Galvenās izmaiņas trešajā pārskatītajā redakcijā ir šādas.

- Tika ieviests jauns regulas 74.a apsvēruma nolūkā paredzēt, ka dalībvalstis, lai nodrošinātu piegādes drošību, var pieņemt lēmumu veikt atbilstīgus pasākumus, ar ko uz laiku ierobežo jebkura atsevišķa tīkla lietotāja veiktu sākotnējo solīšanu par jaudu ieejas punktos no trešām valstīm un *LNG* termināļos.
- Regulas par kopīgām specifikācijām biometānam 20.b pantā jaunais teksts paskaidro šā panta darbības jomu.
- Regulas 54. pants tika grozīts, lai izvairītos no tā, ka pirmajiem iniciatoriem ir monopolstāvoklis attiecībā uz ūdeņraža tirgus noteikumu/tīkla kodeksu izstrādi *ENNOH*; 56. apsvērumā tika ierosinātas attiecīgas izmaiņas, lai to saskaņotu ar šo pantu.
- Regulas 67. pantā (4., 9. un 11. punktā) tika iestrādāts apjomīgāks papildu teksts, lai atspoguļotu labojumu, kas izdarīts ar dokumentiem 15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 un 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1.
- Direktīvas 70. apsvērumā tagad ir precizēts, ka direktīvas 63. pantā nostiprinātie horizontālās nodalīšanas noteikumi nenozīmē funkcionālu nodalīšanu, un tādējādi var pilnībā saglabāt sinerģiju starp tīkla operatoriem, piemēram, koplietojot pakalpojumus un pārvaldības struktūras.
- Direktīvas 8.a pantā par mazoglekļa ūdeņraža nozīmi dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā šie noteikumi tika ielikti kvadrātiekvās, lai varētu turpināt diskusijas nolūkā rast kompromisu.
- Direktīvas 46. panta 2. punkts tika grozīts, lai dalībvalstīm piešķirtu rīcības brīvību atbildību par pārrobežu starpsavienojumu būvniecību uzticēt tikai konkrētiem ūdeņraža tīklu operatoriem.
- Direktīvas 62. pantā ir svītrots laika ierobežojums attiecībā uz NSO nodalīšanas modeļa pieejamību ūdeņraža tīklu operatoriem.
- Direktīvas 80. pants tika mainīts, lai grozītu apstākļus, kādos dalībvalstis, kas nav tieši savienotas ar jebkuras citas dalībvalsts starpsavienotu sistēmu, var atkāpties no konkrētiem direktīvas noteikumiem.

- 3) Lai gan ir panākts nozīmīgs progress, ir vēl darbs, kas jāpaveic. Pamatojoties uz diskusijām, kas notika Čehijas prezidentūras laikā, minētais darbs cita starpā ietver šādus punktus.
- Regulas pārstrādātās redakcijas 67. pantā paredzēto noteikumu par piegādes drošību saskaņošana ar jaunajiem noteikumiem, par kuriem panākta vienošanās paralēlajās darba plūsmās, cita starpā Uzglabāšanas regulu (Regula (ES) 2022/1032) un ierosināto Solidaritātes regulu (COM(2022) 549 final), un Ārkārtas regulu (COM/2022/473 final). Būs jāapsver, cik lielā mērā un kā jaunās saskaņotās tiesības un pienākumi ilgtermiņā būtu jāiestrādā Gāzes piegādes drošības regulā.
 - Nodrošināt, ka noteikumi par piekļuvi dabasgāzes tīkliem un to pieslēgumu ļauj pakāpeniski atteikties no gāzes, vienlaikus pienācīgi aizsargājot patērētāju tiesības.
 - Direktīvas par iedzīvotāju energokopienām 14. panta precizējums, tās loma un saikne ar iedzīvotāju energokopienām, kas izveidotas ar Direktīvu 2019/944, un atjaunīgās enerģijas energokopienām, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvu 2018/2001.
 - Sīkāk izstrādāt iespēju veikt atbilstīgus pasākumus, ar ko uz laiku ierobežo sākotnējo solīšanu par jaudu ieejas punktos no trešām valstīm un *LNG* termināļos.
 - Visaptveroša diskusija, kuras mērķis ir turpināt meklēt risinājumu attiecībā uz mazoglekļa ūdeņraža nozīmi dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā saskaņā ar direktīvas 8.a pantu.

IV. NOBEIGUMS

- 1) Padome tiek aicināta pieņemt zināšanai prezidentvalsts sniegto progresa ziņojumu.